

De stuwkracht van
talent – **talentvolle**
digitale Limburgers

De fundamenteën voor
weerbaarheid –
weerbare Limburgers

WEER OPVEREN, VASTBERADEN EN MET NOG MEER AMBITIE

De geestdrift van
gastvrijheid –
gastvrije Limburgers

De begeestering van
geluk – **energieke en**
gelukkige Limburgers

INHOUD

Weer opveren, vastberaden en met nog meer ambitie	Pagina 4
De stuwkracht van talent – talentvolle digitale Limburgers	Pagina 8
De fundamenten voor weerbaarheid – weerbare Limburgers	Pagina 12
De geestdrift van gastvrijheid – gastvrije Limburgers	Pagina 16
De begeestering van geluk – energieke en gelukkige Limburgers	Pagina 18
Feiten, cijfers en aanbevelingen	Pagina 24

Weer opveren,
vastberaden en met
nog meer ambitie

Limburg toonde zich in de loop der jaren wel vaker kampioen in veerkracht en weerbaarheid bij economische tegenslagen. De geschiedenis hield Limburg altijd al alert telkens als er een nieuwe economische uitdaging de revue passeerde. Maar de coronapandemie met de eraan verbonden draagwijdte was anders. Ze leek niet alleen economisch, maar ook sociaal en maatschappelijk littekens na te laten. Kwetsbaarheid, vermoeidheid en sociale isolatie vorm(d)en een nieuwe uitdaging voor onze wilskracht en energie. Intussen zijn de Limburgers gewekt uit de coronaroes en haar onvergetelijke herinneringen.

Maar naast deze ingrijpende impact op het individu bracht de coronacrisis ook opportuniteiten en nieuwe toekomstperspectieven en triggerde ze ons om versneld te zoeken naar creatieve antwoorden voor zaken die al op de agenda stonden zoals klimaatopwarming, digitalisering, e-commerce en de veranderende/nieuwe globalisering.

Sinds de opstart heeft LSM zich gepositioneerd als financier van strategische projecten – samen met de streekmotoren – die Limburg een economische, culturele en/of maatschappelijke impuls gaven en erin slaagden om Limburg in diverse domeinen op de kaart te zetten. Het voorbije decennium heeft LSM primordiaal gefocust op de verdere ontplooiing van Limburg in de richting van een provincie die bescheiden droomde van een voorsprong.

Net op het moment dat de ambitie om voorsprong te nemen, zich voorzichtig ontvouwde, vormde COVID-19 een nieuwe uitdaging voor welvaart en welzijn. Tijdens de pandemie was het alle hens aan dek om de economie maximaal te redden; het menselijke en intermenselijke – en vooral het individu werden op de proef gesteld. De maatschappelijke repercussies van de coronacrisis worden met mondjesmaat zichtbaar en meetbaar, maar de economische impact lijkt minder ingrijpend dan gedacht.

Tom Vandeput
voorzitter Raad van Bestuur

“Qua economische gezondheid van de provincie, lijkt de schade in Limburg mee te vallen. (HBvL, 22 sept 2021 i.v.m. VOKA toekomstindicator) Maar de pandemie heeft wel enkele pijnpunten die de economische groei belemmeren, vooral inzake innovatie en krapte op de arbeidsmarkt, blootgelegd.”

Tijdens de pandemie, vielen in de pers en de sociale media al eens harde uitspraken in onverbloemde eerlijkheid of voorspellingen over de toekomst van thema's zoals onderwijs-leerachterstand, digitalisering, klimaat, sociaal welzijn, toerisme, enz. Ze lichtten tussen de regels een tip van de sluier op van mogelijke evoluties en ontwikkelingen die LSM de komende jaren in het Limburgse omgevings-landschap zou kunnen verwachten. Voor het vaststellen van de postcoronanoden op basis van volledig cijfermateriaal zijn alle data nog niet beschikbaar, maar experts in veel domeinen lieten regelmatig ballonnetjes op over mogelijke maatschappelijke en economische nieuwe noden.

Een overzicht van feiten en cijfers van de voorbije maanden, ook tijdens de pandemie (Bronnen zijn o.a. de SALKturbo- analyse, de coronamonitor en Limburgradar van POM Limburg, publicaties van de provincie Limburg, Limburg in Cijfers, media, geschreven pers: Het Belang van Limburg, De Tijd, De Standaard, enquête HBvL, ...) wordt als bijlage aan dit document toegevoegd.

Met dit alles in het achterhoofd proberen we de tijdsgeest en de omgeving te vatten in een actualisering van de focus in het strategisch kader van LSM. De aangehouden strategie van LSM, zoals statutair bepaald op zowel economisch, maatschappelijk en cultureel vlak, wil een duwtje geven voor veerkracht en weerbaarheid om Limburg toekomstbestendig en met nog meer ambitie weer te helpen opveren.

Jos Lantmeeters
gouverneur-voorzitter Directiecomité

LIMBURG TOEKOMSTBESTENDIG EN MET NOG MEER AMBITIE WEER HELPEN OPVEREN

Op basis van de nieuwe maatschappelijke noden en accenten die voortvloeien uit de cijfers en verwachtingen postcorona moet het strategisch kader van LSM geactualiseerd worden.

Het versterken en vernieuwen van de economie en het verder ontwikkelen van de regio, blijft een essentiële opdracht voor LSM. Om Limburg te revitaliseren en te inspireren en maximaal en toekomstproof weer te helpen heropleven, wil LSM de komende periode maximaal inzetten op het menselijk kapitaal als motor van kunde en kennis, de Limburgers zelf, en het optimaal streven naar de meest gunstige randvoorwaarden voor de ontwikkeling van:

- **talentvolle digitale Limburgers** – we rekenen op de stuwkracht van ons talent: zelfrealisatie talentontwikkeling, ieder talent benutten, onderwijs als toeleider naar de arbeidsmarkt, digitalisering, tegengaan braindrain, stimuleren braingain, ...
- **weerbare Limburgers** – we bouwen aan sterke fundamenten voor weerbaarheid in alle omstandigheden: sterke economie, werk, ruimte voor wonen, mobiliteit, lokale aanbod/streeklandbouwproducten in de kijker – korteketeneconomie
- **gastvrije Limburgers** – we vertrouwen op de geestdrift van onze gastvrijheid: toerisme, het gastvrije DNA, ...

MAAR VOORAL ...

- **gelukkige en energieke Limburgers** – Limburg heeft nood aan de begeestering van geluk: de mens als motor, leefbaar klimaat, sociaal netwerk, cultuurprikkel, betrokkenheid en erkenning als schakel in de ketting via burgerinitiatieven/-participatie, geen honger, veel kansen, ...

LSM werd vaak als “last resort” aangesproken voor subsidies in de domeinen waar andere financieringsbronnen niet (meer) (kunnen) tussenkomen. Voor de niet-rendementsgebonden projecten in Limburg zijn de LSM-middelen onontbeerlijk. Elke euro is daar belangrijk, maar er moet natuurlijk blijvend de afweging worden gemaakt of de toegewezen subsidies ook op strategisch niveau het verschil maken! De verdere indeling in thema's is een ietwat onnatuurlijke oefening, omdat de ambitielijnen vanuit verschillende invalshoeken kunnen worden benaderd en bijgevolg verschillende beleidsdomeinen doorkruisen.

De stuwkracht van talent – **talentvolle digitale Limburgers**

- **DIGITALE GELETTERDHEID-HYBRIDE WERK- EN LEERSYSTEMEN**
- **BLIJVEN FOCUSSEN OP JONGE, FRISSE, VERRASSENDE, VERNIEUWENDE, UNIEKE PROJECTEN**
- **MAGNEET VOOR JONGEREN, STARTERS, ONDERNEMERS EN CREATORS**

LSM focuste de voorbije jaren op talent, onderwijs kaapte het gros van de LSM-middelen weg! Vooral de UHasselt en de hogescholen kunnen/konden hun aanbod aan hoger onderwijsopleidingen verruimen met 39 knelpuntopleidingen en arbeidsmarktgerichte opleidingen in de hoop de instroom in het hoger onderwijs te verbeteren en zo de doorstroom naar de arbeidsmarkt te verzekeren. Er werd gewerkt aan de motivatie in het secundair onderwijs, verbetering van taalkennis en fascinatie voor STEM-/techniekonderwijs in kleuter- en basis-onderwijs.

Samen met de uitbouw van de UHasselt-infrastructuur, bouwde en bouwt LSM mee aan een versterking van de UHasselt als onderwijs- en kennisstreekmotor in de belangrijkste tewerkstellingssectoren van Limburg. Binnen het concept van een ecocampus die onderwijs, onderzoek, bedrijvigheid en gemeenschapsvorming samenbrengt en een ontmoetingsplek wil vormen voor alle Limburgers, wordt de Health Campus ontwikkeld als een themacampus die de spil moet worden van innovatie in de zorg [zie verder].

Talent blijft de belangrijkste natuurlijke troef van Limburg die in de loop der jaren veerkracht, creativiteit en doorzettingsvermogen in de regio heeft getoond en zo de economische dynamiek zuurstof gaf. Om als provincie voor-sprong te nemen, moeten we volharden in het doel dat elke Limburger een diploma, unieke vaardigheid en/of een job heeft. Opvallend in Limburg is de daling van het aantal leerlingen in het aso en gemiddeld in het tso, ondanks de lopende LSM-projecten die inzetten op motivatie in het secundair onderwijs en techniek-talent. In alle Vlaamse scholen klinkt het dat de leerachterstand van de Vlaamse leerlingen tijdens de coronacrisis is toegenomen.

Midden in een pandemie worden onderwijs en arbeidsmarkt geconfronteerd met nieuwe hindernissen en opportuniteiten die voor scholen en bedrijven extra aandacht opeisen en hen ertoe dwingen hun organisatie fundamenteel te herdenken: afstandsonderwijs, onlineleren, blended learning, kleinere groepen, een meer complexe invulling van stages en werkplek-leren, moeilijkere eerste tewerkstelling, telewerk, ... Hybride werk- en leersystemen zullen in de toekomst meer en meer vorm krijgen. Nieuwe technologische noden, aandacht voor digigeletterdheid en moderne infrastructuur dringen zich op.

De veiligheidscampus PLOT met een moderne nieuwbouw voor onderwijs aan politie- en hulpdiensten speelt maximaal in op de actuele onderwijsvisies.

Ook de ondersteuning van het Groeiplan van de UHasselt en de opleidingen "bachelor Sociale Wetenschappen", "master Materiomics", "master Healthcare Engineering" en de "master Verpleeg- en Vroedkunde" zijn een belangrijk project om het aanbod aan opleidingen en de instroom in het hoger onderwijs in Limburg te verruimen.

Op het niveau van het hoger onderwijs (PXL en UCCL) zal LSM haar rol blijven spelen bij de in-richting van de HB05-opleidingen en de bijho-rende infrastructuur met bijzondere aandacht voor de knelpuntberoepen en het werkplekle-ren die de weg naar de arbeidsmarkt wijzen.

Elke kans om zich te ontwikkelen en voor-sprong te nemen als kenniskosmopol waar het regent van talent, moet Limburg grij-pen. Het potentieel enerzijds, maar de grote behoefte aan talent anderzijds is een blijver. De eerste uitdaging blijft om alle Limburgse talenten op zijn minst te prikkelen, op te leiden en maximaal in te zetten op hun sterktes: geen enkel talent mag onderweg de weg verliezen. Onafhankelijk van achtergrond, (anders)talig-heid, kansarmoedeprofiel, opleidingsniveau van de ouders of natuurlijke aanleg, moet er voor elk talent plaats zijn in Limburg om te excel-leren.

De wereld digitaliseert in een versneld tempo en dit fenomeen accelereerde nog verder tijdens de coronapandemie. Digitale geletterd-heid is een basisvaardigheid voor een ken-niseconomie, waar Limburg de komende jaren een inhaalbeweging kan maken in de richting van digitale geletterdheid van alle Limburgers. De digitale transformatie vraagt een doordach-te (groei)strategie die niemand achterlaat en tegelijk aandacht heeft voor excelleren. Via een Hart voor Limburg, gaf LSM een eerste impuls in het secundair onderwijs via 18 ge-subsidieerde projecten die de meest kwetsba-ren ondersteunen.

LSM kan zonder meer een belangrijke, mo-gelijke rol spelen bij strategische bovenlokale projecten die vanuit bijvoorbeeld gemeenten of onderwijsinstellingen worden opgestart om de digitale geletterdheid van hun respectieve inwoners en leerlingen te bevorderen, maar ook vanuit het oogpunt van de bedrijven, vaak lijkt het maatwerk. Partnerschappen of com-plementariteit met andere subsidieverleners kunnen onderzocht worden, vooral met het oog op de digitalisering van kwetsbare groepen.

Ten slotte moet Limburg verder evolueren van een brainrain naar een braingainpro-vincie door een wervende omgeving waar het aangenaam en hip wonen, leven en werken is, door te blijven creëren en onze provincie in de kijker te zetten. In deze strategie zit nog zoveel potentieel. Twintigers kiezen opmerkelijk veelvuldig voor een toekomst buiten Limburg en verlaten vaker dan gemiddeld de provincie. LSM kan hier subtiel impulsen geven door bij elke projectfinanciering het jonge frisse, unie-ke, verrassende en vernieuwende karakter van een project als selectievoorwaarde (nog meer) te benadrukken en quick wins in elk project te verwachten (door een tweejaarlijkse evaluatie van de projectvoortgang in elke overeenkomst

in te bouwen). Moderne infrastructuur met de nieuwste technologieën om te studeren, te on-dernemen, te wonen en te ontspannen, kunnen werken als magneten. De regio die al eens in beeld gebracht wordt met haar warmte en ge-zelligheid, haar verrassende fietsrecreatie en prachtige natuur, haar positie als sympathieke underdog, ... moet vooral the place to be zijn/ blijven van jongeren, van starters, dynamische ondernemers en creators.

De komende periode rekenen we maximaal op de stuwkracht van onze talenten om Limburg op een gezonde en welvarende economische koers te positioneren.

De fundamenteën voor weerbaarheid – **weerbare Limburgers**

- IMPULSEN BLIJVEN GEVEN VOOR SLAGKRACHT (O.A. VIA DE **ECONOMISCHE CAMPUSSEN EN INCUBATOREN, SALKTURBO**)
- SPOREN NAAR **SAMENWERKING** (KOLENSPOOR, FRUITSPOOR)
- OOG VOOR HET **FLEXIBILISEREN VAN DE RUIMTE** MET HET OOG OP **AANGENAAM WONEN, WERKEN, VERPLAATSEN EN ONTSPANNEN** (O.A. HYBRIDE WERKEN LEERSYSTEMEN, VRAAG NAAR (PUBLIEKE) BUITENRUIMTE, LEEGSTAND, **MOBILITEITSVERSHUIVINGEN RICHTING FIETS**)

Limburg is de voorbije decennia toch een beetje kwetsbaar gebleken voor onverwachte economische bewegingen. Telkens Limburg in de reconversie een stapje vooruit leek te raken, drong de actualiteit urgente economische ingrepen op. Via diverse toekomst- en actieplannen werd gekozen om te werken aan weerbaarheid. Intussen deed COVID-19 toch enkele zekerheden wankelen en lijkt daar het einde van een tijdperk ingeluid. Investeren in de toekomst moet stevige fundamenten bouwen en bestaande versterken voor een welvarend Limburg dat elk ondernemerschap maximaal omarmt.

Met het SALKturbo-plan en de erkenning door Europa van Limburg als "transitiezone" wordt voor Limburg een extra boost voorzien op economisch vlak.

De economische campussen en incubatoren blijven daar als drijvende motoren de kar van de Limburgse economie vooruitduwen. LSM engageerde zich alvast om de Health Campus en de Logistieke Campus een duwtje in de rug te geven en verder uit te bouwen tot state of the art researchcampussen als drivers voor innovatie, voor zorg- en implementatiewetenschap en als logistieke katalysatoren voor innovatie en internationale branding.

De incubatoren werden ontwikkeld als valleien op basis van het tripple helixmodel en met als doel het laten groeien van bedrijven tot economische voltreffers voor de Limburgse economie en tegelijk een afname van de werkloosheidscijfers in deze en volgende generaties. Sommige incubatoren kennen een onmiskenbaar succes met ondernemerschap in state of the art technologieën en vormen het land van honing voor starters. De Hasseltse Corda Campus blijkt, zelfs met enige voorsprong, de belangrijkste thuisbasis voor starters en jonge groei-bedrijven (scale-ups) van ons land te zijn, voornamelijk in de techsectoren. Ook de andere Limburgse incubatoren laten zich opmerken met een uitgekende visie, in connectie met de kennisinstellingen.

De meeste incubatoren en groeicampussen losten hun verwachtingen in qua creëren van extra jobs, hoewel sommigen van hen het in coronatijden toch wat zwaarder dan verwacht kregen om een doorgroei te maken. Innovatie lijkt te ontstaan op plaatsen met een kritische massa en de aanwezigheid van geld en ideeën, maar toch ook door een typische durfkapitaalcultuur. Samenwerkingen tussen de grote en kleine bedrijven in een gezond ecosysteem, over grenzen en sectoren heen, met

heel veel disciplines op een kleine oppervlakte, kunnen het pad effenen voor innovatie. Naarstig naar economische voltreffers zoeken via samenwerking over domeinen en disciplines heen, blijft een waardevolle ambitie. Voortbouwen aan dit samenwerkingsmodel schept de nieuwe kansen die Limburg onzekere economische tijden helpt trotseren, maar vooral de ambitieën weer helpt scherpstellen op bloei en groei.

En dan de lokale economie. De verschillende lockdownscenario's tijdens de coronapandemie hebben de burger aangemoedigd om nog meer een beroep te doen op onlinewinkelen, takeaway en digitale dienstverlening. Lokale handelaars moesten vindingrijk zijn en supersnel schakelen om op deze tendens in te spelen. Sommige afhaalformules leken het nieuwe goud. Intussen kwamen de fysieke aanbieders van producten en diensten op zijn minst gezegd zwaar onder druk te staan. Leegstand in gemeentelijke kernen begon het gezicht, de sfeer en de dynamiek in de centra opmerkelijk te beeldhouwen, het bracht de leefbaarheid in het gedrang en de toeloop naar e-commerce werd nog groter. De gemeenten en regio's staan hier voor een enorme uitdaging. Het antwoord zal liggen in een combinatie van aantrekken van nieuwe ondernemers, een goede functiemix in de centra en de nodige flexibiliteit bij de invulling van leegstaande gebouwen zowel qua functiedeling als qua bestemming enz. Bovendien ligt er nog een opportuniteit in de korteketeneconomie (zie verder).

Verder blijft Limburg, diffuus verspreid over zijn grondgebied, kampen met dezelfde maatschappelijke problematieken die in andere provincies vooral geconcentreerd zijn in en om de centrumsteden. De pertinente verschillen tussen de subregio's met elk hun specifieke noden en draagkracht, blijven een specifieke aanpak vereisen. Samenwerking zoeken en gezamenlijke initiatieven aanmoedigen tussen gemeentes, subregio's en binnen of tussen transitieregio's helpen om de krachten te bundelen en meer bovenlokale strategische projecten vorm te geven die een hefboom vormen voor alle partners in de regio zowel qua middelen, kennis en ervaring delen, versterken van de sterktes en zwaktes, ...

LSM heeft statutair de opdracht om de hefboomprojecten en bovenlokale strategische oefeningen te ondersteunen. Al die gemeentelijke of provinciale/bovenlokale sensoren lichten regionale en lokale noden op. De prioriteitsstelling wordt gevormd door regelmatige

toetsing hiervan om kennis te verzamelen over de nood aan bovenlokale projecten en over hoe de krachten en middelen kunnen gebundeld worden.

Geïntegreerd en gebiedsgericht werken in het domein van toerisme, economische ontwikkeling en mobiliteit hebben in het verleden aangetoond dat Limburg met regionale oplossingen, die sector- en regio-overschrijdend worden benaderd, een opmerkelijke vooruitgang heeft kunnen boeken.

Prioritaire projecten in dit kader zijn onder meer het Kolenspoor en het Fruitspoor. Het Kolenspoor zal de ruggengraat vormen van een nieuw regionaal groen mijnsysteem. Het Kolenspoor verweeft en verbindt bijzondere natuurgebieden met de economische reconversiesites als incubatoren voor groeiend ondernemerschap. Met het Fruitspoor wil de provincie één herkenbare topbelevingsroute in Haspengouw ontwikkelen die kunstinterventies, landschapsbeleving, erfgoedbeleving, natuurbeleving, duurzame mobiliteit en opportuniteiten voor de lokale economie beoogt.

Eén van de fundamenteën van weerbare Limburgers is de ruimte om aangenaam te wonen, te werken, te verplaatsen en te ontspannen.

LSM heeft sinds de start al via diverse projecten geïnvesteerd in de (verblijfs)kwaliteit van de publieke ruimte en kan hier op blijven inzetten. De ruimte blijft een vehikel om de ontwikkeling van Limburg en haar subregio's en gemeenten doordacht te sturen of bij te sturen.

De impact van de pandemie is in dit kader nog moeilijk in te schatten. Wel werd duidelijk dat mensen op zoek gingen/gaan naar woningen met voldoende buitenruimte en groen in de buurt en naar appartementen met een buiten-terras. Het belang van woonkwaliteit en meer bepaald van een kwalitatieve buitenruimte is sinds COVID-19 dus enkel toegenomen. Water vormde dan weer een nieuwe uitdaging, die pertinent de Limburgse huiskamers binnendrong.

Andere actuele thema's die tot nadenken stemmen, zijn: sociale (geïntegreerde) huisvesting, mogelijk financieel getroffen huiseigenaars/families in de coronacrisis, hoger aantal alleenstaanden op zoek naar kleinere budgetvriendelijke huisvesting, verschuivingen in de bezetting van woon-zorgvoorzieningen, ...

Ook de impact op bijvoorbeeld de (sociale) huisvestigingsmaatschappijen en de zorgvoorzieningen vereist verder onderzoek.

Verder zijn de infrastructurele noden van be-

drijven en organisaties opmerkelijk gewijzigd. Door het abrupt en op grote schaal introduceren van thuiswerk, online lesgeven, videovergaderingen, onlinewebinars, zelfs online-conferenties, ... worden deze geconfronteerd met een infrastructuur die hierop niet 100 % afgestemd is en bijgevolg met een overschot aan kantoor- of andere ruimte. Het is actueel koffiedik kijken of in het postcoronatijdperk de thuiswerkgraad zal behouden blijven en welke hybride werkvormen en efficiëntieoefeningen deze organisaties zullen maken.

Dan zijn er ook nog de mobiliteitsverschuivingen, waar de verkoop van fietsen zowel recreatief als in woon-werkverkeer onverwachte pieken haalde in het coronatijdperk. De continue transformatie van het fietsroutenetwerk naar de optimale combinatie van recreatief en functioneel fietsen, met fietssnelwegen en met aandacht voor de fiets in de ruimte blijft toe te juichen.

Een visieontwikkeling vanuit het standpunt van de fietser, met voorrang voor de fietser in stedelijke en gemeentelijke kernen en met vlot toegankelijke faciliteiten voor fietsers bij publieke gebouwen, kantoren en winkels dringt zich verder en meer nadrukkelijk op.

Ten slotte blijft de publieke ruimte nog veel potentieel hebben met veel groen, voldoende (maar niet te veel) water in de buurt, de nabijheid van basisvoorzieningen, open ruimte, een plek van toevallige ontmoetingen, bron van verbondenheid, diversiteit en creativiteit.

Conclusie is toch wel dat het sleutelwoord van de toekomst flexibiliteit zal zijn: ruimte voor wonen, werken en leven moet zo ontworpen zijn dat ze flexibel kan worden aangepast aan de noden die de toekomst zal brengen. Via doordacht hergebruik van de (leegstaande) ruimte, bijvoorbeeld vrijgekomen woonruimte in de zorg, leegstaande ondernemingsruimte, retailpanden in de centra, ... Flexibiliteit en multifunctionaliteit in Limburgse publieke infrastructuur vraagt verder onderzoek.

Het uiteindelijke doel is te bouwen aan sterke fundamenteën voor weerbaarheid waarmee Limburg in alle omstandigheden ook de zwaarste stormen kan trotseren.

De geestdrift van gastvrijheid – **gastvrije** Limburgers

- **FIETSEN** BLIJFT EEN PRIORITAIR SPEERPUNT
- **GASTVRIJHEID** EN BEZORGDEHEID VOOR **MENS EN DIER** - NIEUWE UITDAGINGEN IN HET SAMENLEVINGSMODEL MENS-DIER

Het zit in ons DNA en in onze "vlaai", onze Limburgse zoete hartelijkheid. We zijn fier op onze provincie, onze prachtige natuur en ons fietsroutenetwerk.

De toeristische sector heeft zich op dit elan uitgebouwd tot een onmiskenbare Limburgse troef met jaarlijks meer dan een miljoen verblijfgasten en meer dan drie miljoen overnachtingen.

Intussen blijft er gewerkt worden aan projecten die toeristisch attractief werken via brede toeristische ontsluiting van het aanbod en via nieuwe themagerelateerde kernattracties met een unieke beleving of verrassende nieuwigheden met bovenregionale aantrekkingskracht.

Limburg zal als fiets- en wandelprovincie zonder meer klaar zijn om zijn positie als topaantrekkingspool terug in te nemen. Zo vormden Fietsen door de Bomen (Hechtel-Eksel), Fietsen door het Water (Bokrijk) en het Nationaal Park Hoge Kempen en Bosland en bij uitbreiding de gehele Limburgse natuur in de COVID-19-periode nationale en regionale trekkers voor fiets- en wandelontspanning. LSM leverde al een inspanning voor deze projecten, maar ook binnen het recreatief fiets-toerisme zullen het Fruitspoor, maar ook het Kolenspoor met de Waterbar als bovenlokaal fietsbelevingselement in Houthalen-Helchteren en, niet te vergeten, Fietsen door de Heide in Maasmechelen nieuwe trekkers worden, mede met inzet van LSM-financiering.

FIETS- EN WIELERTOERISME BLIJVEN PRIORITAIRE SPEERPUNTEN

Met de Indoorwielerpiste in Terlaemen wordt een nieuwe topfietsattractie in Limburg gecreëerd.

De realisatie van een iconische fiets- en wandelbrug over de Maas als cruciale schakel voor recreatief fietsverkeer en een onlosmakelijk onderdeel van een netwerk van recreatieve fietsverbindingen in de Euregio staat eveneens in de planning. De LIMBRUG vervolledigt het netwerk van hotspots inzake fietsbeleving en kan verder aansluiting geven tot het Kolenspoor.

In de steigers staat verder nog een drijvende pontonbrug in Dilsen-Stokkem als nieuw en attractief element voor de hoofdtoegangspoort "Terhills", dit voor wandelaars en mogelijk-rijke fietsers als onderdeel van het fietsroute-netwerk.

De verdere uitbreiding van het natuurgericht toerisme in Achel (Achelse kluis als toegangspoort tot het grensoverschrijdend natuurpark de Groote Heide) en Tongeren (De Kevie) zetten actueel de eerste stappen.

Naast de Limburgse gastvrijheid voor mensen uit de hele wereld, is Limburg, gekend voor haar gastvrijheid en bezorgdheid voor biodiversiteit, meer nog, voor alle dieren zowel uit eigen regio als voor exoten. In de natuurlijke habitat van wolven, everzwijnen, enz. – soms dreigen ze hun sprookjesimago al eens te bevestigen – brengt het respect voor biodiversiteit nieuwe uitdagingen in het samenlevingsmodel.

Door te vertrouwen op de geestdrift van onze gastvrijheid, blijft Limburg zich op de kaart zetten als toeristische troef met karakter.

De begeestering van geluk – **en** **energieke en** **gelukkige Limburgers**

- **BLIJVEN INZETTEN OP DE TOPPERS**, DE LIMBURGSE “**CHARACTERS OF EXCELLENCE**” (O.A. TOPNATUUR, TOPONDERWIJSINSTELLINGEN, TOPINCUBATOREN EN ECONOMISCHE TREKKERS EN NIEUWE INITIATIEVEN DIE DIT UNIEKE KARAKTER VERSTERKEN)
- **GEZONDE KLIMAATBASIS** – CIRCULAIRE ECONOMIE
- **CULTUURPRIKKELS** OM CREATIEF EN VINDINGRIJK TE BLIJVEN
- **LANDBOUW EN STREEKPRODUCTEN – KORTE KETEN**

Onze belangrijkste troef en bezorgdheid zijn de Limburgers. Postcorona zou de grootste zorg van de lokale en regionale overheden overduidelijk moeten liggen bij de Limburgers zelf. Mensen werden danig op de proef gesteld. Corona heeft ons getekend. Het is een absolute prioriteit, ook voor LSM om in de komende periode in te zetten op gelukkige en energieke Limburgers – noem ze GLimburgers – een maatschappelijke rol die actueel belangrijker is dan we op het eerste gezicht vermoeden. Geluk staat namelijk gelijk aan zich goed voelen, maar dat houdt een verrassende krachtpuls in die zoveel in beweging kan zetten met intrinsieke energie en dynamiek, met begeestering en levenslust, met zelfvertrouwen en creativiteit, met verbondenheid en sociaal engagement, met initiatief en ondernemerschap, met alleen maar positieve impulsen.

De komende periode is de Limburger een top-prioriteit voor LSM!

LIMBURGERS ZIJN FIER – IDENTITEIT: LIMBURG EN ZIJN “CHARACTER OF EXCELLENCE”

Toen LSM bij de opstart “Limburg Sterk Merk” werd genoemd, was men zich al bewust van de mogelijkheden en opportuniteiten van deze provincie. Ook in onze regio is the sky the limit. De voorbije jaren werd doelgericht gewerkt aan de troeven en speerpuntsectoren van onze regio, soms wat bescheiden en vanop de achtergrond.

Tijdens de coronapandemie, waren inwoners genoodzaakt om hun vakantie in eigen regio door te brengen. Limburg bleek onverwacht veel meer mooie plekken, unieke natuur en fascinerende/meeslepende troeven te hebben. Zo heeft de schoonheid van het Nationaal Park hoge Kempen de voorbije maanden heel wat Belgen gecharmeerd, met het fiets- en wandelrouten netwerk als prikkel. Overal te velde hoorde je mensen tot de conclusie komen dat er zoveel moois te zien is in Limburg, maar dat ze er zich tevoren niet zo bewust van waren.

Maar ook op economisch vlak met de strategie van de incubatoren na de sluitingen van mijnen en maakindustriebedrijven als hotspots voor starters, kon Limburg de aanleunende regio's charmeren/verrassen en kwamen andere regio's de mosterd in Limburg halen.

Door de Limburgse troeven nog meer te versterken en vooral nog meer in de verf te zetten, te combineren en naar een hoger attractiviteitsniveau te tillen (voor starters en bezoekers), worden meer herhalingsbezoeken, meer rendement en meer economische return bereikbaar.

De identiteit van Limburg wordt gedefinieerd door zijn “Character of Excellence”: toeristische topbestemmingen, topincubatoren en economische trekkers, toponderwijsinstellingen, een aanbod aan internationale tentoonstellingen/voorstellingen, unieke cultuurhistorische panden, enz.

LSM moet blijven hefbomen creëren voor deze toppers, erin blijven investeren. Ze zetten ons op de kaart over alle beleidsdomeinen heen en uiteindelijk kunnen ze er niet meer omheen, om het Sterk Merk Limburg.

Diverse projecten dienden bij LSM al een vraag in voor een bezoekerscentrum bij hun toeristische of economische locatie. De uniciteit van het project, hun “Character of Excellence”, zou de bepalende factor in de prioriteitsstelling van deze projecten bij LSM moeten zijn.

De positie van Limburg als underdog in Vlaanderen heeft voor- en nadelen, maar vooral is ze niet meer actueel. Limburg heeft zich steeds kampioen getoond in veerkracht en weerbaarheid bij economische tegenslagen. De Limburger is fier op zijn provincie en is eraan toe het beeld uit het verleden definitief af te werpen. Tijd dus om opnieuw met het Sterk Merk Limburg uit de kast te komen en te ontwaken uit de coronaroes. Limburgers kennen de gevolgen van een crisis en weten wat hen te doen staat. Wie wil ondernemen of initiatief nemen, moet in Limburg zijn, waar we creatieve oplossingen blijven zoeken.

LSM blijft kansen geven aan projecten en initiatieven die met dat unieke of vernieuwende karakter Limburg op de interregionale en internationale kaart zetten!

LIMBURGERS STEUNEN OP EEN GEZONDE BASIS

Limburg heeft zich steeds proactief willen wapenen in de klimaatopwarming door CO2-neutraliteit in te bedden in de strategische doelstellingen en concrete initiatieven te plannen en deadlines te stellen in nauw overleg met de gemeenten. Ecologie en economie kunnen elkaar versterken, het duurzaam gedachtegoed kan niet meer weggedacht worden uit de besluitvorming.

De maatregelen in de context van de COVID-19-pandemie hebben het klimaatverhaal spontaan een duwtje in de rug gegeven door niet-essentiële reizen in te perken, telewerk aan te moedigen, ...

Maar ook de bewustwording en het verantwoordelijkheidsgevoel ten aanzien van de natuur en onze gezonde woon- en leefomgeving is plots sterker aangewakkerd. Natuur en groen vormden dé houvast om te ontsnappen uit isolement en te herbronnen en in moeilijke situaties het hoofd boven water te houden. De kunst zal zijn om na de pandemie niet terug te keren naar "normaal", maar naar "een nieuw goed doordacht normaal", dat mild is voor de aarde en de mens. Door dit gedachtegoed nog meer in te bedden in de besluitvorming, kan LSM ook in het klimaatdomein een hefboom vormen.

Limburg heeft daar een voorsprong en kan voortbouwen op zijn "Character of Excellence" als groene provincie.

De Limburgse economie kan hier verder op inspelen door het concept van circulaire economie verder te omarmen. Impulsen in die richting zijn actueel belangrijk.

Dan zijn er nog de venijnige grillen van de natuur die de klimaatopwarming als problematiek pertinent op de beleidstafel legt. De kracht van het water leek de journalistieke zomerkomkommertijd dit jaar volledig te overstromen

en deed de coronacrisis even vergeten. De basis van alle leven en werken, blijft de gezonde basis van een gezond klimaat.

LIMBURGERS HOUDEN VAN CULTUURPRIKKELS OM CREATIEF EN VINDINGRIJK TE KUNNEN ZIJN

Ondernemers, brains en talenten, studenten en expats worden aangetrokken tot regio's met potentieel, met karakter, met beleving, die uniek, warm en gezellig zijn. Limburg kan blijven werken aan een belevingsaanbod dat de toekomstige kenniswerkers, inwoners en bezoekers charmeert en mensen postcorona uit hun isolement haalt, zowel op cultureel en sportief vlak, via een aangenaam woon- en onderwijsaanbod, door ruimte, prikkels, gezellige en toegankelijke stedelijkheid, pit en karakter.

Culturele, wetenschappelijke en economische topinfrastructuur trekt topvoorstellingen en toponderzoekers aan. Creatief meesterschap charmeert en triggert ondernemerschap. Onze lokale talenten en specialisaties, successen en vaardigheden (meer) in beeld brengen, zou een betrachting kunnen zijn waarmee onze regio onverwacht de juiste snaar raakt.

Maar naast het economische verhaal, heeft de honger naar sociale interacties en culturele tintelingen zich tijdens de COVID-19-lockdown dwars door de Limburgse magen gesplitst. Het individuele geluk is zwaar onder druk komen staan in alle generaties. Vooral het genieten, ontspannen en verwonderd geraken, heeft de Limburger de voorbije maanden moeten missen.

Professionele cultuurgezelschappen en -producties op hoog niveau verbinden zich vaak aan de culturele top(kunstonderwijs)instellingen in de Vlaamse grootsteden. Dit gemis in Limburg werd in de loop der jaren maximaal gecompenseerd door veel enthousiaste culturele

initiatieven ondersteund door de streekmootoren. Maar tijdens de pandemie zagen ook deze initiatieven zwarte sneeuw en konden met moeite de lippen boven water houden. De vicieuze neerwaartse cirkel in het cultuurbudget en -aanbod, dreigt Limburg te herleiden tot de culturele "far east" van Vlaanderen. Cultuur moet er zijn voor iedereen en het aanbod mag gedemocratiseerd.

Limburg moet er alles aan doen om een culturele en trendy hotspot te zijn. Dit "Character of Excellence" is onontbeerlijk, om zoveel kleine en grote redenen, om de regio een boost te kunnen geven op maatschappelijk, economisch en cultureel vlak.

LIMBURGERS ZIJN GESTELD OP HUN STREEKPRODUCTEN/ LANDBOUW

Hoe we het ook draaien of keren, als we de andere regio's vragen naar hun beeld over Limburg, zal er ongetwijfeld een woord vallen over de Limburgse streekproducten. De Limburger is tenslotte trots op zijn "terroir". Hoewel het aantal bedrijven in landbouw- en fruitteelt wat afneemt, ontstaan er aan de andere kant enkele nieuwe initiatieven bijvoorbeeld wijnbouw, ...

In een steeds globaliserende wereld, in concurrentie met de wereld op één scherm, moeten we zoveel lekkers blijven koesteren als iets unieks. Hoewel het actueel echter nog steeds een nichemarkt blijft, heeft de COVID-19-crisis aangetoond dat het lokale potentieel nog enorm is. De Limburger heeft opnieuw de streekproducten ontdekt en ze zijn daarom nog nooit zo populair geweest. Weg van het oubollig imago, is het kweken van biologisch geteelde groenten en fruit in eigen tuin, volkstuinen en (eco)groepstuinen weer hip geworden en geeft de landbouw, fruitteelt en producten van eigen (Limburgse) bodem een nieuw elan.

De producten nog meer koppelen aan het Limburgse "Character of Excellence" is een kleine stap, het stimuleren van de korte- (en mid-delkorte-)keteneconomie een grote uitdaging. Waar logistieke systemen producten uit alle landen van de wereld op onze tafel toveren, is de logische eerste stap om eens meer lokaal of onder de kerktoren te gaan winkelen. Mogelijk heeft de bezoekersattractiviteit van onze toeristische kernattracties, het potentieel om

gemeentebesturen en lokale ondernemers in eigen streek, nog meer de Limburgse terroir te helpen omarmen en bezoekers op sleeptouw te nemen naar unieke verrassende streekproducten.

Ruimte voor land- en tuinbouw en fruitteelt blijft een aandachtspunt in de ruimtelijke ontwikkelingen en het plattelandsbeleid van onze regio, alsook het economisch versterken en innovatie van de bedrijven. Daarnaast valt de vergrijzingsgolf in de landbouwsector op en is het opmerkelijk dat Limburg maar beperkt gebruikmaakt van het Vlaamse aanbod aan innovatiesteun, beide zijn betekenisvolle aandachtspunten in de komende periode. De landbouw van de toekomst denkt na over circulaire voedselsystemen en klimaat- en milieu-uitdagingen in het ecosysteem.

LIMBURGERS VOELEN ZICH VERBONDEN EN GOED IN HUN VEL

Een Limburg, dicht bij de Limburger. De sleutel tot geluk ligt bij verbondenheid.

Dat begint al op jonge leeftijd. Wat het langetermijneffect is van COVID-19 op onze kinderen is op dit moment niet duidelijk. Wij, de actieve generaties, hebben een mooie jeugd gehad samen met vrienden, een (zorgeloze) studententijd, wat onschuldige streken, een beetje voorzichtig de grenzen aftasten, wat onbezonnen plannen maken en al eens even onbezonnen uitvoeren om daar weer uit te leren. Van onze jongeren wordt nu toch verwacht dat ze heel snel verstandig en veel maturiteit hebben vanuit een erg individualistische positie. Maar ook de oudere generatie, kreeg het hard te verduren met een tolerantie- en isolatietest, abrupt afgescheiden van vrienden en familie, van werkcontacten en het ruime netwerk in het algemeen.

Lange quarantaines hebben de takken/lijnen van verbondenheid danig verstoord voor jong en oud.

Regionale en lokale overheden kunnen inzetten op meer verbondenheid, door dicht bij de burger te staan, mensen, jong en oud, op een verantwoorde manier terug uit hun kot te halen en helpen verbinden, participeren, zich engageren, initiatief nemen, ondernemen. Met sociaal en maatschappelijk engagement uit je isolement!

Limburgers staan bekend om hun vriendelijkheid, hun sympathieke inborst en sociale eigenheid en dit vormde een onmiskenbare "Character of Excellence" in de barre coronatijden. In deze uitzonderlijke context zou LSM impulsen kunnen geven die de sociale cohesie en het sociaal engagement bevorderen. (via o.m. sociale engagementen, burgerinitiatieven, burgerparticipatie, ...).

LSM kan inzetten op een model dat unieke maatschappelijke ideeën en concepten omarmt, verbindt met publieke, en privépartners en helpt evolueren tot maatschappelijke projecten van strategische aard met belangrijke draagkracht. Door prioriteit te geven aan bovenlokale acties en samenwerkingsverbanden, die strategisch van aard zijn met een langdurig effect en een kritische massa en gedragen door een lokaal bestuur of publieke organisatie, kan de resultaatsverbintenis en het hefboomkarakter ervan bewaakt worden.

LEVEN EN WERKEN NA CORONA?

De effecten van de coronapandemie en haar beperkende maatregelen, leken de toekomst vorm te geven met nieuwe maatschappelijke noden, zowel in het doen heropleven van de economie en het toerisme, onderwijs-leerachterstand, in hybride leer- en werksystemen, ... maar vooral in het welzijn en welbevinden van het individu. Qua economische gezondheid van de provincie, lijkt de schade in Limburg mee te vallen. Volgens de VOKA-toekomstindicator d.d.

22 september 2021 heeft Limburg de zware economische domper van de coronacrisis vrij goed verteerd. Met dank aan de enorme en doortastende steun van de overheden. Of er postcorona nog andere grote veranderingen op til zijn, gaat de toekomst moeten uitwijzen.

Na de aanzienlijke inspanningen qua vaccinatie van de bevolking, lijkt het leven de draad terug op te pakken, net zoals tevoren, of toch een beetje anders? Met het vaccinatiepaspoort op zak, zijn de woon-werk-, recreatieve en culturele functies, maar ook het onderwijs opnieuw fysiek toegankelijk. Mensen lijken terug weerbaar en strijdvaardig en hebben hun leven weer in handen genomen.

De versterking en vernieuwing van de economie en de focus daarbij op het menselijk kapitaal als motor van kunde en kennis, staan weer centraal. Andere prioritaire projecten zullen de komende periode verder benoemd en uitgediept worden.

De stichting van openbaar nut LSM streeft ernaar haar rol te blijven spelen in Limburg door projecten te blijven ondersteunen die de economische, maatschappelijke en culturele ontwikkeling van de regio bevorderen met bijzondere aandacht voor projecten met een strategisch en provinciaal karakter die een hefboom vormen voor de provincie inzake tewerkstelling, mobiliteit, wonen, onderwijs, milieu, gezondheidsvoorzieningen, toerisme en culturele aangelegenheden.

Feiten, cijfers en aanbevelingen

DOMEIN ECONOMISCHE ONTWIKKELING/INCUBATOREN

- 1 **Limburg laat corona achter zich** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 september 2021 – Dominiek Claes)
- 2 **De Health Campus, waar hoogopgeleide jongeren ons langer doen leven** (Bron: Het Belang van Limburg van 17 april 2021 – Miranda Gijsen en Dirk Jacobs)
- 3 **Europees geld moet meer Limburgers aan het werk krijgen** (Bron: Het Belang van Limburg van 17 april 2021 – Dominiek Claes)
- 4 **Campus Diepenbeek krijgt indrukwekkende uitbreiding tegen 2030** (Bron: Het Belang van Limburg van 10 en 11 april 2021 – Miranda Gijsen en Dirk Jacobs)
- 5 **Campus Diepenbeek wordt ontmoetingsplek voor alle Limburgers** (Bron: Het Belang van Limburg van 10 en 11 april 2021 – Miranda Gijsen en Dirk Jacobs)
- 6 **Limburg blijft tot oktober 2022 ontworpen zone** (Bron: Het Belang van Limburg van 27 maart 2021 – Yves Lambrix)
- 7 **Uitdaging in oosten, noorden is geen zorgenkind** (Bron: Het Belang van Limburg van 27 maart 2021 – Timmie Van Diepen)
- 8 **In januari 2021 telde Limburg ruim 30 000 werknemers die één of meer dagen tijdelijk werkloos waren wegens COVID-19.** Hiermee zijn we over de tweede golf in de tijdelijke werkloosheid heen, maar belanden we wel op een plateau. Bovendien lijkt Limburg de tweede golf slechter te doorstaan dan gemiddeld in Vlaanderen. (Bron: coronamonitor POM Limburg 18 maart 2021)
- 9 **Eind februari 2021 telde Limburg 24 582 niet-werkende werkzoekenden.** Dit zijn er nauwelijks meer dan een jaar geleden, in februari 2020 (toename van 0,1 %). Net zoals de voorgaande maanden kent Limburg een tragere toename van het aantal werkzoekenden dan gemiddeld in Vlaanderen (+3,7 %). (Bron: coronamonitor POM Limburg 18 maart 2021)
- 10 **De werkzoekendengraad in Limburg daalde licht van 6,1 % in januari naar 6,0 % in februari 2021.** In vergelijking met een jaar eerder (februari '20) bleef de werkzoekendengraad stabiel. (Bron: coronamonitor POM Limburg 18 maart 2021)
- 11 **De vacaturemarkt kent begin 2021 opnieuw een terugval.** In februari ontving VDAB in Limburg 15,5 % minder vacatures dan in dezelfde maand vorig jaar. Gemiddeld in Vlaanderen was de daling heel wat minder sterk (-4,7 %). (Bron: coronamonitor POM Limburg 18 maart 2021)
- 12 **In december 2020 werden in Limburg 588 nieuwe ondernemingen opgestart.** Dit zijn er ruim een derde meer dan in dezelfde maand een jaar geleden (+36,4 % op jaarbasis). De toename in Limburg is bovendien groter dan gemiddeld in Vlaanderen (+20,8 %). (Bron: coronamonitor POM Limburg 18 maart 2021)
- 13 **Na een voorzichtig herstel van het ondernemersvertrouwen in december en januari, nam de conjunctuurcurve in februari 2021 opnieuw af.** Vooral bij Limburgse bedrijven in de dienstensector en handel verminderde het ondernemersklimaat. In de industrie nam het ondernemersvertrouwen wel nog iets toe. (Bron: coronamonitor POM Limburg 18 maart 2021)
- 14 **Kwart meer startende ondernemingen: de eerste coronagolf blijkt het vertrouwen om een eigen onderneming te starten nauwelijks te hebben aangetast.** In de maanden juli, augustus en september van afgelopen jaar telde Limburg immers een kwart (+26 %) meer starters dan in de zomermaanden van 2019. In Vlaanderen steeg het aantal starters met 20 %. (Bron: Limburgradar editie januari 2021)
- 15 **Sterk verminderde vraag naar nieuwe arbeidskrachten.** De verminderde economische activiteit tijdens de eerste coronagolf laat zich ook daarna, in het 3de kwartaal, duidelijk voelen in de vacaturecijfers. De zoektocht naar nieuwe arbeidskrachten viel in Limburg sterk terug, met een daling van het aantal ontvangen vacatures met 23 % (Vlaanderen: -20 %). Ook het aantal openstaande vacatures nam sterk af. In combinatie met een toename van het aantal niet-werkende werkzoekenden, betekent dit dat de krapte op de arbeidsmarkt is afgenomen. (Bron: Limburgradar editie januari 2021)
- 16 **Flinke injectie voor nieuwbouw.** In het 3de kwartaal van 2020 werden in Limburg 1 641 bouwvergunningen goedgekeurd voor nieuwbouwwoningen, een toename met liefst 8,3 % t.o.v. het 3de kwartaal van 2019. Een stevige impuls voor de Limburgse bouwsector na de sterke terugval van het aantal bouwvergunningen in het 2de kwartaal. Limburg scoort ook opvallend beter dan Vlaanderen, waar er afgelopen zomer 11,5 % minder vergunningen voor nieuwbouwwoningen werden afgegeven tegenover een jaar eerder. (Bron: Limburgradar editie januari 2021)
- 17 **1 op de 3 Limburgers (28 %) heeft meer lokaal gewinkeld dan voor de coronacrisis** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam")
- 18 **45 % geeft aan meer online te hebben gekocht** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam")
- 19 **48 % van de Limburgers wil het "winkelhieren" promoten** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam")
- 20 **Forse krimp industriële tewerkstelling Midden-Limburg** (Bron: SALKturbo)
- 21 **Activiteitsgraad: Limburg scoort minst goed, Maasland hinkt achterop** (Bron: SALKturbo)
- 22 **Werkzaamheidsgraad: Limburg heeft minst goede cijfers, maar kent wel hogere groei** (Bron: SALKturbo)

- 23 **Forse stijging mannelijke 55-plussers op zoek naar werk, vrouwen en jongeren vinden makkelijker werk** (Bron: SALKturbo)
- 24 **Limburgse productiviteit neemt toe, maar minder fors dan elders** (Bron: SALKturbo)
- 25 **Het BPP per inwoner ligt in Limburg bijna 20 % lager** (Bron: SALKturbo)
- 26 **Ondanks groei blijft Limburgse export een werkpunt** (Bron: SALKturbo)
- 27 **Limburg telt dubbel zoveel uitgaande als inkomende pendelaars** (Bron: SALKturbo)
- 28 **Twintigers kiezen voor een toekomst buiten Limburg** (Bron: SALKturbo)
- 29 **Limburgse arbeidsmarkt vergrijst in snel tempo** (Bron: SALKturbo)
- 30 **Limburgse arbeidsmarkt is steeds meer op zoek naar hooggeschoolde werknemers** (Bron: SALKturbo)
- 31 **Vrouwen blijven ondervetegenwoordigd in aantal afgestudeerden met STEM-diploma** (Bron: SALKturbo)
- 32 **Activeer en hergebruik bestaande ondernemingsruimte** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 33 **Intensiveer het ruimtegebruik op goed gelegen en goed ontsloten bedrijventerreinen** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 34 **Verhoog de gebruiks- en omgevingskwaliteit** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 35 **Benut de economische transitie om ook een ruimtelijke transitie door te voeren** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)

DOMEIN STEDELIJKE EN REGIONALE ONTWIKKELING

- 1 **Zet in op betaalbaar wonen** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 2 **Zorg voor een sociale mix en een variëteit aan kwalitatieve woonvormen van verschillende grootte** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 3 **Overleg met projectontwikkelaars en sociale huisvestingsmaatschappijen om betaalbare kwalitatieve woningen aan te bieden op de lokale woningmarkt** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 4 **Werk aan woonkwaliteit** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 5 **Zorg voor voldoende en kwalitatieve privéinnen- én privébuitenruimte** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 6 **Minimale kwaliteitseisen en normen vastleggen voor oppervlakten, verluchting, terrassen** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 7 **Opleggen van een “groennorm” of “groenindex”** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 8 **Evenwicht tussen privé- en publieke buitenruimte** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 9 **Bewaar de open ruimte en voorzie toegankelijk groen in elke buurt** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 10 **Voorzie voldoende, kwalitatieve open ruimte in de directe nabijheid van woonomgevingen** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 11 **Zet in op de realisatie van een “groenblauwe dooradering” door groen en water tot in de bebouwde gebieden te brengen** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 12 **Investeer in de verblijfskwaliteit van de publieke ruimte** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 13 **Ontwerp in de toekomst de publieke ruimte zo dat ze voldoende ruim is en flexibel ingezet kan worden voor verschillend en wisselend gebruik** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 14 **Streef naar de nabijheid van basisvoorzieningen** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 15 **Faciliteer kleinschalige woon-zorgvoorzieningen** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 16 **Stimuleer flexibele bouwvormen, zoals zorgwoningen, meergeneratiewoningen, aparte woon- en zorgunits in de tuin.** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 17 **Stimuleer verweving en vernieuwing in stads- en dorpskernen** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)

- 18 **Streef in stads- en dorpscentra naar een mix van functies** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 19 **Bied flexibiliteit om leegstaande en onderbenutte gebouwen** (tijdelijk) opnieuw in te vullen (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)

DOMEIN LANDBOUW

- 1 **Limburgse boeren krijgen amper een tiende van Vlaamse innovatiesteun** (Bron: Het Belang van Limburg van 21 april 2021 – Liliana Casagrande)
- 2 **Corona leidt tot herontdekking traditionele streekproducten** (Bron: www.streekproduct.be – geen auteur vermeld)
- 3 **Streekproducten populair tijdens coronacrisis** (Bron: www.L1.nl – geen auteur vermeld)
- 4 **Vraag naar streekproducten door corona verdubbeld** (Bron: www.RTV Drenthe.nl van 21 december 2020 – Petra Wijnsema)
- 5 **Carrefour geeft door corona getroffen streekproducten grotere afzetmarkt** (Bron: www.retaildetail.be van 10 april 2020 – geen auteur vermeld)
- 6 **Streekproducten Vlaams-Brabant verkopen extra goed tijdens coronacrisis** (Bron: www.vrt.be van 20 juni 2020 – Lennart Segers)
- 7 **Ruim 4 op de 10 landbouwers voelt zich meer mentaal uitgeput, somberder en prikkelbaarder dan voor de crisis** (Bron: www.melkveebedrijf.be van 31 mei 2020 “Ook in landbouw veel indicatoren op rood door coronacrisis” – Franky De Letter)
- 8 **70 procent van de boeren zijn minder of veel minder tevreden met hun inkomen dan voor de crisis.** De omzet is op evenveel bedrijven (72 %) gedaald. (Bron: www.melkveebedrijf.be van 31 mei 2020 “Ook in landbouw veel indicatoren op rood door coronacrisis” – Franky De Letter)
- 9 **7 procent overweegt nu om het bedrijf vervroegd stop te zetten** (Bron: www.melkveebedrijf.be van 31 mei 2020 “Ook in landbouw veel indicatoren op rood door coronacrisis” – Franky De Letter)
- 10 **Ondersteun korteketenvoedselproductie** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 11 **Waarborg voldoende ruimte voor duurzame voedselproductie** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 12 **Stimuleer hoevewinkels of verkooppunten rechtstreeks bij de producent** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)

DOMEIN ONDERWIJS

- 1 **Het coronavirus hertekent het universiteitsleven** (Bron: Het Belang van Limburg van 18 mei 2020 – “Universiteiten zullen er na corona heel anders uitzien” – thv)
- 2 **Lesgeven kan zonder leraren en gebouwen** (Bron: Het Belang van Limburg van 17 maart 2020 – “Er is leven na corona” – Roland Duchatelet en Els Ampe)
- 3 **Studeren op eigen tempo behoort door de verwachte innovaties in de toekomst misschien tot de mogelijkheden.** (Bron: Het Belang van Limburg van 18 mei 2020 – “Universiteiten zullen er na corona heel anders uitzien” – thv?)
- 4 **Onderwijskansarmoede in Limburgse basisscholen ligt gemiddeld onder het Vlaamse gemiddelde, maar niet in de mijn gemeenten** (Bron: SALKturbo)
- 5 **Ook sterke gemeentelijke verschillen in onderwijskansarmoede in Limburgse secundaire scholen** (Bron: SALKturbo)
- 6 **Limburg telt minder aso- en meer bso-leerlingen dan elders in Vlaanderen** (Bron: SALKturbo)
- 7 **Het aantal hooggeschoolden stijgt in Limburg, al neemt de kloof met Vlaanderen toe** (Bron: SALKturbo)
- 8 **Limburgse jongeren kiezen vaker voor hogeschool dan universiteit** (Bron: SALKturbo)
- 9 **Jongeren uit mijn gemeenten stromen opvallend minder door naar het hoger onderwijs** (Bron: SALKturbo)

DOMEIN DIGITALISERING

- 1 **De coronacrisis heeft de nood aan ICT-middelen en een versterking van de digitale competenties voor de meest kwetsbare leerlingen pijnlijk blootgelegd** (Bron: Het Belang van Limburg van 13 maart 2021 – “Digisprong vergt ook investering in mensen” – Wouter Hustinx)
- 2 **Corona leidde tot een ongeziene versnelling van de digitalisering.** Maar niet iedereen is mee. (Bron: Het Belang van Limburg van 15 juli 2020 – “De 10 opmerkelijkste voorstellen” – geen auteur vermeld)

DOMEIN WELZIJN

- 1 **Limburg is de zwaarst getroffen provincie van Vlaanderen** (Bron: www.tvl.be van 02 april 2020 – geen auteur vermeld)
- 2 **1 op de 3 Limburgers is eenzaam** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – “Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam” – geen auteur vermeld)
- 3 **Vier op de tien Limburgers ervaart meer stress, een op de drie geeft aan meer angstig te zijn en een op de drie voelt zich eenzamer** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – “Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam” – geen auteur vermeld)

- 4 **Opmerkelijk is dat studenten zich eenzamer voelen dan gepensioneerden, 77 % ervaart meer eenzaamheid terwijl dat percentage bij de doelgroep gepensioneerden op 18 % ligt.** Zo'n 7 % van de bevrraagden geeft ook aan geen naasten te hebben die voor hen zouden kunnen zorgen als zij het coronavirus oplopen. (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam" – geen auteur vermeld)
- 5 **10 % van de Limburgers heeft meer behoefte aan psychologische hulp** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam" – geen auteur vermeld)
- 6 **Niet iedereen die er nood aan heeft, zet ook de stap richting de hulpverlening (3 % meer consultaties)** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam" – geen auteur vermeld)
- 7 **Bijna de helft van de Limburgers vindt dat eenzaamheid en sociaal isolement moeten worden aangepakt** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam" – geen auteur vermeld)
- 8 **Door de coronacrisis staan artsen, verpleegkundigen, zorgkundigen, welzijnswerkers, hulpverleners en begeleiders onder zware mentale druk.** Stress om hun patiënten te kunnen blijven verzorgen, angst om zelf besmet te geraken en familie te besmetten, stress omdat de samenleving bang is dat zij anderen zullen besmetten, stress omwille van sterftes en wat dat met een mens doet. (Bron: nota aan de Vlaamse Regering m.b.t. : COVID-19 en het actieplan mentaal welzijn van 15 mei 2020)
- 9 **Ook zitten veel mensen "vast"; thuis of in een verzorgingsinstelling, voor ouderen, in de gehandicaptenzorg of de jeugdhulp.** (Bron: nota aan de Vlaamse Regering m.b.t. : COVID-19 en het actieplan mentaal welzijn van 15 mei 2020)
- 10 **Maar ook de bredere bevolking voelt de effecten maar al te goed.** Het feit dat mensen worden gescheiden van hun geliefden, hun vrijheid verliezen, niet weten of en wanneer het virus en de maatregelen zullen stoppen en zich gaan vervelen, stelt mensen op de proef. Onzekerheid, angst en stress kunnen ernstige gevolgen hebben. Zeker in combinatie met (sociale) isolatie, wegvallen van hulpverleningsbronnen en activiteiten. In die zin spaart het virus niemand. (Bron: www.zorg-en-gezondheid.be "Vlaanderen investeert 25 miljoen in actieplan mentaal welzijn Zorgen voor Morgen" van 20 april 2020 – geen auteur vermeld)
- 11 **De gevolgen kunnen zich op verschillende manieren uiten: toename (geestelijke) gezondheidsproblematieken, sociaal-maatschappelijke schrijnende tot zelfs onveilige situaties** (Bron: www.zorg-en-gezondheid.be "Vlaanderen investeert 25 miljoen in actieplan mentaal welzijn Zorgen voor Morgen" van 20 april 2020 – geen auteur vermeld)
- 12 **Tegenover de voordelen van de lockdownmaatregelen voor de algemene volksgezondheid, staan de mogelijke psychologische neveneffecten en kosten op korte en middellange termijn** (Bron: www.zorg-en-gezondheid.be "Vlaanderen investeert 25 miljoen in actieplan mentaal welzijn Zorgen voor Morgen" van 20 april 2020 – geen auteur vermeld)
- 13 **Experts zijn het erover eens dat de impact op het mentaal welzijn van de bevolking ook na de lockdownperiode nog bijzonder groot zal zijn** (Bron: www.zorg-en-gezondheid.be "Vlaanderen investeert 25 miljoen in actieplan mentaal welzijn Zorgen voor Morgen" van 20 april 2020 – geen auteur vermeld)
- 14 **Wouter Beke voorziet coronacompensatie voor 4 200 leegstaande bedden in rusthuizen** (Bron: www.hbvl.be van 29 maart 2021 – Yves Lambrix)

DOMEIN TOERISME

- 1 **Behoorlijke zomer voor Limburgs toerisme. Nadat het toerisme in Limburg tijdens de eerste coronagolf volledig stilviel, bracht de zomer beterschap.** Tegenover de zomer van 2019 was er nog steeds een kleine achteruitgang in het aantal toeristische aankomsten (-3,3 %), maar daarmee deed Limburg het wel beduidend beter dan Vlaanderen (-34,2 %). Veel mensen kozen afgelopen zomer voor een vakantie dichtbij huis en Limburg bleek daarbij een populaire bestemming. 1 op 5 van alle toeristische aankomsten in Vlaanderen situeerde zich in Limburg, het hoogste aandeel ooit. (Bron: Limburgradar editie januari 2021)
- 2 **Bijna de helft van de Vlamingen overweegt in 2021 een overnachting in Limburg** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam" – geen auteur vermeld)
- 3 **26 % van de Limburgers wil minstens een nacht in eigen provincie boeken** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam" – geen auteur vermeld)
- 4 **34 % van de studenten overweegt Limburg als reisbestemming** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam" – geen auteur vermeld)
- 5 **Het Limburgse aanbod beantwoordt aan de nieuwe trends die jongeren belangrijk vinden: natuur, activiteit en cultuur, gekleurd door lokale authenticiteit** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 januari 2021 – "Enquête toont aan: 1 op de 3 Limburgers is eenzaam" – geen auteur vermeld)

DOMEIN NATUUR/DUURZAAMHEID

- 1 **Natuurgeluiden zijn goed voor de gezondheid** (Bron: Het Belang van Limburg van 26 april 2021 – Marleen Finoulst)
- 2 **Wandeling op beide Maasoeveren is de mooiste van de Benelux** (Bron: Het Belang van Limburg van 24 april 2021 – Marij Wyers)
- 3 **Rangers zorgen voor biodiversiteit in tuin** (Bron: Het Belang van Limburg van 24 maart 2021 – Chris Nelis)

- 4 **Vlaamse Regering betaalt bedrijven die uit het Nationaal Park vertrekken** (Bron: Het Belang Van Limburg van 20 maart 2021 – Guy Thuwis)
- 5 **Zonneparken op en naast plas Terhills zijn bijna klaar** (Bron: Het Belang Van Limburg van 17 maart 2021 – Guy Thuwis)
- 6 **Meer geld om unieke natuur te herstellen** (Bron: Het Belang Van Limburg van 20 oktober 2020 – Mireille Maes)
- 7 **Limburg krijgt 56 hectare nieuwe bosgebieden** (Bron: Het Belang Van Limburg van 13 oktober 2020 – Mark Van Luyk)
- 8 **Rust voor de wolven** (Bron: Het Belang Van Limburg van 07 juli 2020 – Sil Janssen)
- 9 **Limburgse gezinnen en industrie stoten meer CO2 uit** (Bron: SALKturbo)

DOMEIN CULTUUR

- 1 **35 miljoen aan cultuursubsidies voor 7 000 nieuwe projecten** (Bron: www.hbvl.be van 04 februari 2021 – “35 miljoen aan cultuursubsidies voor 7 000 nieuwe projecten” – Mark van Luyk)
- 2 **11 000 dossiers werden op Vlaams niveau ingediend** (Bron: www.hbvl.be van 04 februari 2021 – “35 miljoen aan cultuursubsidies voor 7 000 nieuwe projecten” – Mark Van Luyk)
- 3 **60 % van de indieners had nog nooit eerder cultuursubsidie aangevraagd** (Bron: www.hbvl.be van 04 februari 2021 – “35 miljoen aan cultuursubsidies voor 7 000 nieuwe projecten” – Mark Van Luyk)
- 4 **Meer dan 800 keer werd er een subsidie aangevraagd voor een livestream.** Zo is er knowhow ontstaan die ook na corona zal kunnen gebruikt worden (Bron: www.hbvl.be van 04 februari 2021 – “35 miljoen aan cultuursubsidies voor 7 000 nieuwe projecten” – Mark Van Luyk)

DOMEIN SPORT

- 1 **55 % van de schoolgaande jongeren beweegt minder door de coronamaatregelen en vertoont meer zitgedrag** (Bron: www.hbvl.be van 14 maart 2021 “Sport na Corona: minder clubs, minder centen, meer sporters en een hogere BMI” – Marc Cornelissen)
- 2 **Een coronaknik in de body mass index-statistieken en vooral bij jongeren wordt verwacht** (Bron: www.hbvl.be van 14 maart 2021 “Sport na Corona: minder clubs, minder centen, meer sporters en een hogere BMI” – Marc Cornelissen)
- 3 **Voor jonge voetballers, volleyballers, basketballers, enz. zijn de coronajaren twee verloren jaren in hun opleiding.** Dat is blijvende schade, vooral in contact- en teamsporten door zitgedrag. (Bron: www.hbvl.be van 14 maart 2021 “Sport na corona: minder clubs, minder centen, meer sporters en een hogere BMI” – Marc Cornelissen) Twee soorten van sporten komen als winnaar uit de crisis komen: slow sports en smart sports zitgedrag (Bron: www.hbvl.be van 14 maart 2021 “Sport na corona: minder clubs, minder centen, meer sporters en een hogere BMI” – Marc Cornelissen)
- 4 **Sportclubs hebben het financieel moeilijk en velen vrezen bovendien dat spelers en vrijwilligers wegblijven.** Ze hebben een ander leven ontdekt en leren waarderen. Uit nood krijg je zo misschien een ander profiel van vrijwilligers: jonger en vrouwelijker (i.p.v. een wat oudere man die de sport vaak zelf heeft beoefend). Dat valt op termijn misschien positief uit. (Bron: www.hbvl.be van 14 maart 2021 “Sport na corona: minder clubs, minder centen, meer sporters en een hogere BMI” – Marc Cornelissen)

DOMEIN FIETS

- 1 **35,1 % van de Limburgse werknemers koos vorig jaar regelmatig voor de tweewieler** (Bron: www.hbvl.be van 22 februari 2021 “Limburger fietst vaker naar het werk door coronacrisis” – Mark Van Luyk)
- 2 **Tijdens het coronajaar 2020 gebruikte 1 op 3 werknemers regelmatig de fiets voor het woon-werkverkeer.** In Limburg werd er nog iets meer naar het werk gefietst met 35,1 %. (Bron: www.hbvl.be van 22 februari 2021 “Limburger fietst vaker naar het werk door coronacrisis” – Mark Van Luyk)
- 3 **26,1 % van de Limburgse werknemers gebruiken de tweewieler het meest in combinatie met de auto** (Bron: www.hbvl.be van 22 februari 2021 “Limburger fietst vaker naar het werk door coronacrisis” – Mark Van Luyk)
- 4 **Corona doet alle fietsrecords breken in krokusvakantie – Fietsen door het Water in Bokrijk en Fietsen door de Bomen in Hechtel-Eksel, met respectievelijk 8 354 en 4 057 fietsers** (Bron: Het Belang van Limburg van 22 februari 2021 – Mark Van Luyk, Zahra Boufker, Toon Royackers, Chris Nelis en Geert Van Baelen)
- 5 **De wereldwijde omzet en de fietsverkoop namen in 2020 met meer dan 200 % toe.** (Bron: www.techpulse.be van 08 december 2020 “Van Moof verdrievoudigde fietsverkoop in 2020” – Wouter Scholiers)
- 6 **Geef ruimte aan fietsers** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 7 **Vertrek bij nieuwe visies, plannen en projecten vanuit het standpunt van een fietser** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 8 **Geef zichtbaar voorrang aan de fietser in stads- en dorpskernen en op schooltrajecten** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)
- 9 **Publieke gebouwen, bedrijven, winkels en kantoren zijn gebaat met een vlotte toegang en faciliteiten voor fietsers** (Bron: Plannen na corona – 10 aanbevelingen voor lokaal ruimtelijk beleid. Inspiratiebrochure provincie Limburg)

COLOFON

Uitgave

Raad van Bestuur LSM (beslissing 13.12.2021):

Tom Vandeput, voorzitter

Inge Moors, Bert Lambrechts, Igor Philtjens

Yasin Kilic, Koen Ooms, Katrien Lambrechts, bestuurders

Directiecomité LSM (beslissing 30.11.2021):

Jos Lantmeeters, gouverneur-voorzitter

Tom Vandeput, ondervoorzitter

Igor Philtjens, Jan Peumans, Alain Yzermans, leden

Tekst:

LSM

Eindredactie:

LSM

Vormgeving:

Jan Beulen, Informatie en Communicatie, provincie Limburg

Fotografie:

gemeente Hamont-Achel/Mikke Leenders

gemeente Leopoldsburg/Adem Architecten

Consortium Wielerdroom, Visit Limburg / Luc Daelemans (cover),

Mies Cosemans, Visit Limburg / Luc Daelemans, Eddy Daniëls,

Lucas Daniëls, Visit Limburg / Levi Lenaerts en

Robin Reynders, Informatie en Communicatie, provincie Limburg

Drukwerk:

Printkamer, Directie Facilitair Beheer, provincie Limburg

Wettelijk depotnummer

D/2022/5.857/01

Verantwoordelijke uitgever:

De heer Tom Vandeput, voorzitter Raad van Bestuur

Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt

De heer Jos Lantmeeters, gouverneur-voorzitter Directiecomité

Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt

